

Дзвоник

№ 136

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 11 рік видання, липень, 2018 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 136, 2018 р.

*Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.*

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Тереза Шендрою

Редколегія: Іван Ковач, Михайло

Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник Завжди радо прислухається до
ваших пропозицій і друкуватиме надіслані
вами спроби!

На I-ій обкладинці: Марія-Ареті та
Тереса-Елена ШЕНДРОЮ

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Юрій ШКРУМЕЛЯК

СЛОВО УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ

Хто ти, хлопчику маленький?
Син я України-Неньки.
Українцем я зовуся
Й тою назвою горджуся.

А по чім тебе пізнаю?
По українському звичаю,
В мене вдача щира й сміла,
І відвага духа й тіла,
І душа моя здорова.
Українська в мене мова.

А скажи, де Край твій рідний?
Там, де неба круг погідний,
Там, де сонце сяє ясне
На українські діти красні;
Де лани, степи безкраї,
Де орел буйний літає,
Де Карпат вершки високі,
Де потоків дна глибокі;
Де Дністер і хвилі Прута,
Де Дніпро, старий Славута;
Де високії могили,
Що в них голови зложили
Мої предки в лютім бою
За Україну любу свою.

Як допоможеш своєму люду?
Пильно все учитись,
Щоб свої мене любили,
А чужі щоби цинили,
Щоб про мій народ питали,
Україну шанували.
Чи при праці, чи в забаві
Все послужу рідній справі
Ні маєтку, ані труду
Жалувати я не буду,
Щоб народові України
Помогти устать з руїни,—
Все зумію перенести
Для України слави й честі.
Господа буду благати,
Щоб нам дав добра діждати!

Параска АМБРОСІЙ

Моя киця

В мене киця є вухата,
Синьоока, ще й лахмата,
Біла, біла, як сніжинка,—
Я зову її Пушинка.
Ходить садом між кущами,
Нагляда за горобцями,
А як з двору йде до хати,
Мусить лапки витирати:
Це я так її привчила,
Щоби бруду не носила.

Три киці

А три киці сиві-сиві
Вибігли по зливі.
Йшли садочком,
Під листочком
Сіли, пустотливі.

Зірвав вітер три горішки,
А три тії кішки
Як вхопили –
Розкусили –
І скривились трішки.

Тут прибігла киця-мати,
Почала навчати,
Що горішки
Не для кішки,
В рот не можна брати.

Когут

Стоїть когут на драбині
У червоній кожушині.
Дрібно крилами лопоче,
Заспівати гучно хоче:
– Кукуруку-ку-ку-ку,
Знайшов зерно на току! –
Зліз з драбини на долину,
Кличе всю свою родину.
Позбігалися таркаті,
Чорні, жовті, ще й чубаті,
Наклювалися пшениці –
Та й побігли до водиці.

Гусенята

Мама на базар ходила,
Гусенят мені купила.
Я люблю їх, доглядаю,
На травиці попасаю.

Жену з лугу на ставочок,
Щоб помили свій пушочок.
І тому вони гарненькі,
Мов комашечки, біленькі.

Над Прутом

Над Прутом тополя
Схилилась гілками,
А під нею Оля
Грає камінцями.

Йде Тарасик з поля,
На сопілці грає,
Як почувла Оля,
Тараса вмовляє:

– Дай мені сопілку,
Я навчуся грати,
Щоб малу Одарку
Грою забавляти.

Вивірка на зарядці

По траві
По зелененькій
Скаче вивірка маленька.
Та до річки,
Та на кладку –
Робить вивірка зарядку.
Лапки вгору,
Лапки вбік!
Так – щодня
І кожен рік.
Потім вмиється файненько –
Цілий день вона свіженька.
То гриби в гаю збирає,
То від хлопчиків тікає.
Ранком скаче знов до кладки:
Як-то можна
Без зарядки!

Михайло Гафія ТРАЙСТА

НЕЙМОВІРНІ ПРИГОДИ ПАНАСА-ГУСОПАСА

5). Як Панас Свинопас у панській в'язниці гуляв

Увійшовши до підвалу, тобто до панської в'язниці, Панасові аж мороз спиною побіг, але скоро почав підбадьорювати себе.

– Та що, хіба в'язниця не для людей? – запитав сам себе.

– Та для людей вона! – відповів собі.

– Тільки живеться в ній не по-людськи, – почувся з напівтемряви голос.

– Та хіба це життя?! – підтвердив інший голос.

– Хто там?! – запитав переляканим голосом Панас.

– Та це ж ми, – люди, не лякайся. Хіба ти не говорив, що в'язниця для людей.

– І що ви за люди?

– Я циган Раду з Трансільванії.

– А я угорець Міклош з Капошвару, – представився другий голос.

– Ну і що ви накоїли, що тут опинились? – запитав Панас.

– Я не хотів одружитися з Приською – дочкою пана Івана Колопана.

– А я не хотів одружитися з Міською – теж дочкою Колопана.

– А що, вони такі хороші?

– Гірші від Баби Яги, – відповів Раду.

– Найпоганіші зі світу, – підтвердив Міклош.

– І що вам за це буде?

– Мабуть повісять нас, – відповів Раду.

– Чекаємо суду, – зітхнув Міклош.

– Не переживайте! Завтра нас будуть судити, – посміхнувся Панас.

– Завтра нам кінець! – перелякався Раду.

– Чому кінець? Можна під вінець, – підморгнув йому Панас.

– Краще смерть! – крикнув Міклош.

– До завтра далеко, а тепер погуляємо! – промовив до них Панас.

– Як то погуляємо?! – здивувались в'язні.

– А так, будемо їсти, пити та гуляти до ранку, а потім до танку...

– А що ми будемо їсти, тут ні мишей нема, – проковтнув циган Раду слину.

– Я б душу дідькові віддав за чарку горілки, – з досадою промовив угорець Міклош.

– Досить базікати, ходіть до столу.

Раду з Міклошом підійшли до столу, а Панас дістав яйце і

поставив під стіл.

– Помело Господело! – крикнув циган Раду.

– Йой Іштенем! – перехрестився маляр Міклош.

– Господи святий! – навіть сам Панас здивувався.

І як їм не дивуватись, коли на столі з'явилися пляшки з різними напоями: міцною горілкою, ароматними лікером, дорогими давніми винами, різними стравами, яких навіть сам пан Іван Колопан не позво-

ПРО ДРУЖБУ

Яритча

По довгій, кам'янистій, виснажливій дорозі йшла людина з собакою. Йшла вона собі йшла, втомилася, собака теж утомився. Раптом перед ними – оазис! Прекрасні ворота, за огорожею – музика, квіти, дзюркіт струмка, словом, відпочинок.

– Що це таке? – запитав мандрівник у вартового.

– Це рай, ти вже вмер, і тепер можеш ввійти і відпочити по-справжньому.

– А є там вода?

– Скільки завгодно: чисті фонтани, прохолодні басейни...

– А поїсти дадуть?

– Усе, що захочеш.

– Але зі мною – собака.

– Шкодую, але з собаками не можна. Його доведеться залишити тут. Мандрівник засмутився, бо дуже був спраглий до води, та оскільки був не сам, вирішив йти далі. Через якийсь час дорога привела його на ферму. Біля воріт теж сидів вартовий.

- Я хочу пити – попросив мандрівник.
- Заходи, у дворі є колодязь.
- А мій собака?
- Біля колодязя побачиш поїлку.
- А поїсти?

- Можу погостувати тебе вечерею.
- А собаці?
- Знайдеться кісточка.
- А що це за місце?
- Це рай.
- Як так? Сторож біля палацу неподалік сказав мені, що рай – там.
- Бреше він. Там пекло.
- Як же ви, у раю, це терпите?
- Це нам дуже корисно. До раю доходять тільки ті, хто не кидає своїх друзів.

(Продовження з 4 стор.)

ляв собі їсти.

– Ну, Боже помагай – перехрестився Панас.

Кинулись хлопці до столу і давай пити та їсти, аж за вухами тріщило, але скільки були не пили та не їли, напиктів та страв не меншало, а навпаки появлялись нові і нові страви.

Захоче Раду циганського гострого супу, Міклош курячого паприкашу, чи Панас українського борщика, а паруючі тарілки вже й на столі. Попоїли, попили, погомоніли, бо горілка буйна, і вино глумливе розв'язують язика, Панас розказав своїм тоаришам про свою недолю з паном

Колопаном та русами, про чарівні яйце та перо, а далі циган Раду заспівав:

«Ой на горі, горі цигани стояли,
Ой на горі, горі цигани стояли.

Після нього почав угорець Міклош:

«Кедьми прийшла карта на роковац, –
Став я свого неня дощиковать.

Ой, неню ж, мій неню, чиньми таку волю, –
Їдь за мене служить на ту войну.

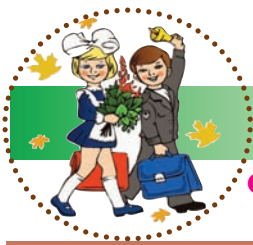
А Панас що, хужий від Радула та Міклоша? Ні! Почав і він пісеньку:

«Гиля, гиля, сірі гуси,

Не колотить води...»

«Не колотить води» і все. – Заснув наш Панас Гусопас.

(Далі буде)

Михайло Гафія ТРАЙСТА

УРОК ПАРЕМІОЛОГІЇ

(П'єса для дітей)
(Продовження з минулого числа.)

Дійові особи

БОГДАН, шахіст

АНКА, двоюрідна сестра

Богдана

АНДРІЙ ВОЛОШИН,

футболіст

АНДРЕЯ, сестра Андрія.

ЕМІЛЬ, каратист

ДЖОРДЖЕ, поет

ОЛІМПІЯ, балерина

ВАЛЕНТИНА, святкована

АУРОРА, подругка

Олімпії

МОНІКА, подругка

Джордже

ЛІЛІЯНА, подругка

Моніки

ДІВЧИНА ПЕРША,

ДІВЧИНА ДРУГА

Джордже: Тобто, по-пареміологічному – кожна рука своїй крива.

Олімпія: Так, я думала тільки про себе та про балет. Тому, коли Аурора хотіла позичити від мене телескопа, якого приніс мені батько з Відня, я її не позичила, боялась, що вона почне слідити за зірками, а мені не буде з ким розмовляти про балет, хоча я добре знала, що її подобається астрономія... Тепер жалію, пробач мені, Ауроро!

Аурора: Ти мені теж пробач, я не хотіла тобі позичити альбом з фотографіями балеріни

Маї Плісецької, хоча я сама навіть не відкривала його. Я знаю, що ти бажаєш мати цей альбом у своїй бібліотеці, тому я подарую його тобі!

Олімпія: А я подарую тобі свій телескоп, в мене немає часу спостерігати за зірками.

Аурора: Дякую тобі!

(Аурора та Олімпія обнімаються.)

Олімпія: Ось бачиш, Джордже, наскільки ти допоміг нам зі своїм золотим правилом?!

Джордже: Воно ж не моє, мене навчив його Богдан, але перед тим, як сказати вам, я випробував його на своїй власній шкурі, і дав собі справу, що воно працює, бо допомогло мені взяти деякі рішення...

Олімпія: Як наприклад?

Джордже: Як наприклад не смикати більше Моніку за коси.

Моніка: А я не серджусь, бо ти смикаєш мене через те...

Джордже: Через що?!

Моніка: Через те, що в тебе сестри немає.

Джордже: Неправильна відповідь, якщо в

мене була б сестра, я теж тебе смикав би за коси тому що...

Моніка: Тому що?

Джордже: Тому що в тебе є коси...

Моніка: Неправильна відповідь...

(Сміються всі.)

Джордже: Золоте правило багато дечого навчило мене. Я хотів подарувати Валентині фломастери, які не пишуть тільки, якщо їх намоchiш у воді.

Валентина: Спасибі й за те – жест залишається жестом!

Джордже: Я теж був такої думки, поки Богдан не перекинув горі ногами мої думки. Тоді я зрозумів, що не слід дарувати іншому непортівні речі. Дивись, мені Богдан подарував нові фломастери, а я дарую їх тобі.

Валентина: Ти мені теж пробач, що я тобі подарувала замалу для тебе майку, але мені було жаль її викидати, тому подумала що...

Джордже: Що я змалію і стану її носити...

(Сміються всі.)

Валентина: Від сьогодні буду думати інакше, дякую вам за золоте правило!

Джордже: Бачиш, Богдане, скільки див зробило твоє золоте правило?!

Богдан: Що ж вам говорити? Мене навчила його Анка, я теж хочу просити вибачення від братів Волошинів, а найбільш від Андрія, тому що знаю наскільки закоханий в Олімпію...

Олімпія: Тому він мене смикав за коси?

Джордже: А ти думала, що в нього немає сестри?...

(Сміються всі.)

Моніка: Знаємо ми добре, чому ви нас смикаєте за коси...

Джордже: Тоді скажи, щоб дізналися і ми.

Моніка: Тому, що ми маємо коси...

Джордже: Неправильна відповідь

Валентина: Виходить, що Анка навчила нас сьогодні золотого правила...

Всі разом: Дякуємо, Анко!

Богдан: А також напекла пирогів...

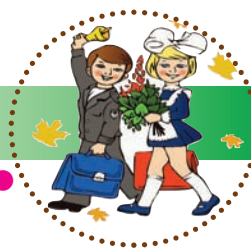
Всі разом: Дякуємо, Анко!

Анка: Прошу, прошу, будьте ласка, заходьте до кухні!

(Всі заходять до кухні.)

Завіса

(Далі буде.)

Олена ПЧІЛКА

МАЛИЙ МУЗИКА МОЦАРТ

Оповідання

Слаутній німецький музика Моцарт почав грати на фортепіано, ще буди зовсім малим. Про його великий хист дійшла чутка аж до короля. Оповідано королеві, що малий Моцарт може загра ти чималу річ (сонату) навіть тоді, як накрити клавіші хусткою. Забажав король почути Моцарта.

– Приведіть мені, – каже, – того хлопця, коли він такий митець! Хочу його послухати.

Взяв Моцартовий батько свого сина-музику й повів у будинок до короля.

Приведено їх у велику світлицю; вийшов король, зібралися й всі його прибічні. Тоді привели Моцарта до фортепіано, накрили клавіші хусткою й казали грати.

Моцарт грає, всі дивуються та хвалять, що який то він зручний. Потім король і каже:

– Ну, грай іще що-небудь уже без хустки. Я чув, що ти там із своєї голови щось компонуєш!

Ну, король слухав, а потім щось таке почав говорити з своїми прибічними; пішла розмова, далі вже й сміх чути – щось там веселе розповідали...

Малий музика тоді, бачивши, що на грання його вже не вважають, як схопиться зі стільчика, як грюкне накривкою від фортепіано, – та й побіг із світлиці. За ним погнався батько і дехто з інших, і кажуть йому:

– Що це ти? Як же можна так поводитись у королівській господі? Не

скінчив, не вклонився королеві, не подякував за ласку.

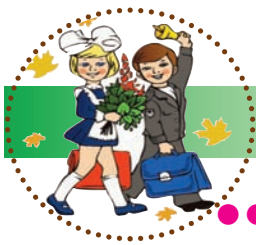
– За яку ласку? – каже малий Моцарт. – За те, що король просив мене грати, а потім не слухав? Це теж зневага для мене! Коли просив, повинен слухать!

– Але ж то король! – кажуть хлопцеві.

– То що! – каже музика – Королів багато, а Моцарт-музика – один!

Минув час. Моцарт виріс та став слаутним музикою по всіх краях. Приїхав він раз у свою столицю давати концерт. Ох, так-то вже пильно слухали його вся громада присутня і король з своїм товариством.

Сторінка народознавства

Ольга СЕНИШИН

ПЕТРА ТА ПАВЛА

В середині літа, а саме 12-го липня, святкується дуже шановане серед українців свято – день ПершOVERHOVНИХ апостолів Петра й Павла. Вони найбільше приклалися до проповідання християнства, тому церква називає їх першOVERHOVНИМИ – тобто, першими з верхОВНИХ. В народі це літнє св'ято називається коротше – «Петра». До цього дня прибирали на подвір'ї, білили і підфарбовували хати, образи прикрашали свіжими рушниками, підмазували долівку, білили та розмальовували піч. В Україні день Петра і Павла ов'яний історичними та біблійними фактами, легендами і народними оповідями, з ним пов'язували багато повір'їв та звичаїв. Варто згадати хоча б деякі з них.

Вважається, хто в ніч на Петра-Павла не спатиме, той щасливим і здоровим весь рік буде. А сонце в цей день, кажуть, сяє всіма барвами веселки. Вважалося, що того, хто побачить це диво, очікує щастя. Тому молодь ще до світанку виходила в поле «вартувати сонце». З першими променями сонця всі раділи і співали. Протягом цілого дня велось плести вінки, вмиватися джерельною водою, водити хороводи. Дівчата не забували ворожити на судженого на гілках дерев та за допомогою різних трав. У деяких регіонах

влаштовували ритуальні гойдалки у лісі чи гаю. Починалися петрівські гуляння, які тривали до першого Спаса.

А ще люди вірили, що святий Петро носить ключі від раю і має силу впускати туди благочестивих людей (хто батька і матір шанує, щосуботи купається і поважає святу п'ятницю). Тож, щоб віддати данину святым і помолитися за близьких, за зцілення від безумства та лихоманки, про благополуччя, про заступництво в справах, а також про успіх в рибній ловлі, вранці велось йти до церкви на службу. Люди одягали святковий одяг та несли букети квітів. Дівчата прикрашали свої голови вінками із польових квітів, а особ-

ливо червоними маками та волошками.

Святом Петра і Павла закінчується Петрівка — піст, що тривав упродовж кількох тижнів. Прийнято було тоді влаштовувати родинні застілля, провідувати похресників. Добре, коли на святковому столі є страви з риби – це символізує мир та любов у сім'ї. Та все ж таки, як і на Масницю, на Петра в першу чергу шанували молочні страви. Молоко, сир чи масло були обов'язковими в цей день, щоб корови краще доїлися. Господині варили вареники із сиром, сирні бабки. На Петра обов'язково пекли ритуальну страву - сирні мандрики. У різних регіонах вони мали різні варіанти. Та в загальному це пампушки з пшеничного борошна, перетвореної сироватки, сиру, яєць, масла. Прикрашали їх варенням або свіжими фруктами. Мандрики пеклися з самого раненька, а куштували їх одразу по поверненню з церкви. Роздавали дітям, які відвідували цього дня всіх родичів і сусідів. Вірили, що з'їдений на Петра мандрик рятуватиме від лихоманки протягом року.

У цей день господарі по всій Україні неодмінно пригощали пастухів і підпасків мандриками, а подекуди – ще й грудкою масла. Коли на Петра корови, кози й вівці добре

(Продовження на 9 стор.)

Папуги

Папуги входять до числа найбільш розумних тварин планети, деякі їх види також надзвичайно соціальні і демонструють складну суспільну поведінку.

Зокрема, вражає їх здатність до імітації, що може засвідчити будь-який власник папуги. Так як імітація є ключовим способом, за допомогою якого поведінка може культурно передаватися, не дивно, що різні групи папуг можуть демонструвати різну вокалізацію, суспільну поведінку та методи годування.

Шпак

Такі співочі птахи, як шпаки, волові птиці та горобці, не народжуються зі знанням, як виконувати ту чи іншу пісню. Навпаки, вони переймають їх у інших шляхом імітації. Це призвело до дивовижної різноманітності пісенного репертуару серед різних груп птахів, такому, що багато дослідників зараз визнають, що співучі птахи не поступаються китоподібним у здатності створювати унікальні діалекти.

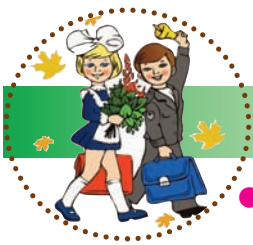
(Продовження з 8 стор.)

напасалися на паші, то це мало віщувати всіляке добро. Бички мали б гарно набирати вагу, корови, кози й вівці давати багато молока, і взагалі худоба після цього повинна була добре плодитися. Для цього пастухи, очікуючи свята, зберігали незайману ділянку луку чи лісу з особливо соковитою травою. Щоб подякувати і заохотити пастушків до відповідального відношення до своєї роботи до них та відносилися по-особливому на Петра і Павла. На Придністро-в'ї попасичі ходили селом, а господарі обдаровували їх продуктами й грішми. У східних регіонах України існував звичай на Петра «заполіскувати дійниці». Тут збиралися і обідали гуртом жінки. Потім

вони збирали трави, що мають жовтий цвіт, і годували ними корів: «щоб жовте молоко було». В карпатському регіоні власники тварин організовували святковий обхід (Петрівку) на вигоні. Гуцули приносили пастухам мандрики (перевертаники), після чого ті влаштовували різноманітні змагання, розваги, ігри чи танці. У цей день юним попасичам дозволялося зібрати один удій з усіх тварин і вигідно продати. На Івано-Франківщині існував давній звичай «копати Петра». Пастухи на толоках викопували квадратні канавки такої глибини, щоб можна було опустити в них ноги. Землю скидали в середину на купку й накривали «стіл»: застеляли скатертиною і клали на неї принесені з

дому продукти та узвар. Пастухи під час трапези розповідали цікаві історії, співали пісень. Корів у цей час доглядали батьки. Увечері, в день свята, підлітки плели віночки з живих квітів і прилаштовували тваринам на роги. Перед тим, як вертатися додому, починали трубити в дуди, виготовлені з коров'ячих рогів. Юних пастухів зустрічали всім селом. Цей звичай зберігся й дотепер і у багатьох селах Прикарпаття та Карпат.

Свято Петра і Павла безумовно можна вважати днем молоді, яка поважала працю і громаду, що з відповідальністю відносилася до надбань своїх і інших, до традицій предків і до звичаїв місцевості. Не забувайте і ви їх шанувати!!!

Карло КОЛЛОДІ

ПРИГОДИ ПІНОККІО

XXIII.

ПІНОККІО ОПЛАКУЄ СМЕРТЬ ПРЕКРАСНОЇ ДІВЧИНКИ З БЛАКИТНИМ ВОЛОССЯМ, ПОТІМ ЗУСТРІЧАЄ ГОЛУБА, ЛЕТИТЬ НА НЬОМУ НА БЕРЕГ МОРЯ, ДЕ КИДАЄТЬСЯ У ВОДУ РЯТУВАТИ СВОГО БАТЬКА ДЖЕППЕТТО

Звільнений від принизливого й жорсткого нашійника, Піноккіо чкурнув через поля й луги і ні на мить ніде не зупинявся. Так він дістався до великого шляху, що вів до будиночка Феї.

Вийшовши на шлях, дерев'яний хлопчик подивився вниз на рівнину, що розкинулася перед ним. За рівниною виразно виднівся ліс, де він так нещасливо стрівся з Котом і Лисицею. Побачив над деревами верхівку Великого дуба, на якому теліпався колись, підвішений за горло. Та хоч як придивлявся, не міг знайти маленького будиночка, де жила Прекрасна Дівчинка з блакитним волоссям.

І тоді його охопило тяжке передчуття. Він щодуху кинувся бігти вниз і за кілька хвилин опинився на луці, де колись стояв білий будиночок. Але будиночка тут уже не було. Замість нього він побачив мраморову плиту, на якій були викарбувані сумні слова:

«Тут поховано Дівчинку з блакитним волоссям, яка померла від страждань, що їй завдав її братик Піноккіо, назавжди покинувши її».

Можете собі уявити, що відчув Піноккіо, коли насилу, по складах, прочитав цей напис. Він кинувся на землю, тисячу разів цілував холодний мрамур плити і зайшовся розпачливим риданням. Він проплакав цілу ніч, плакав, коли настав день, хоча в нього вже не було більше сліз. Його ридання і зойки були такі жалібні й гучні, що луна з усіх горбів повторювала їх:

– О моя маленька Феє, навіщо ти померла? Чому не я помер замість тебе, я – такий поганий, замість тебе – такої доброї? Де ж нині мій бідний татусь? О моя маленька Феє, скажи мені, де знайти його? Я залишуся з ним і не покину його вже ніколи, ніколи, ніколи! О моя маленька Феє, скажи мені, що це неправда, ніби ти померла! Якщо ти справді любиш мене, любиш свого братика, оживи, повернись живою, як колись! Хіба тобі не боляче бачити мене самотнього, покинутого усіма? Якщо придуть розбійники, вони повісять мене на гілці дерева, і тоді я помру назавжди. Що я робитиму сам на

цьому світі? Тепер, коли я втратив тебе і свого татуся, хто мене нагодує? Де я ночуватиму? Хто мені пошиє нову курточку? Ой, було б краще, в тисячу разів краще, якби і я помер! Так, я хочу померти! А-а-а...

У розпачі Піноккіо спробував рвати на собі волосся, але воно було дерев'яне, тож він ніяк не міг запустити в нього пальці.

В цей час у повітрі з'явився великий Голуб. Він завмер на місці з розкинутими крилами і гукнув з висоти:

– Скажи мені, хлопчику, що ти робиш там унизу?

– Хіба не бачиш? Плачу! – відповів Піноккіо, задержавши голову вгору і втираючи рукавом очі.

– Скажи мені, – вів далі Голуб, – чи не знаєш ти часом серед твоїх товаришів дерев'яного хлопчика на ім'я Піноккіо?

– Піноккіо? Ти сказав Піноккіо? – повторив дерев'яний хлопчик і вмить скочив на ноги. – Піноккіо – це я.

Голуб, почувши таку відповідь, спустився вниз і сів на землю. Він був більший за індика.

– Значить, ти знаєш і Джеппетто? – спитав він.

– Ще б пак! Та це ж мій бідолашний татусь! Він, мабуть, казав тобі про мене? Ти проведеш мене до нього? Він живий?

– Скажи мені, змилуйся: він живий?

– Я залишив його три дні тому на березі моря..

– Що він робив?

– Майстрував собі маленького човника, щоб переплисти океан. Бідолаха вже понад чотири місяці блукає по світу, шукаючи тебе. Тепер він збирається у далекі країни Нового Світу, бо думає, що ти там.

– А далеко звідси до моря? – стривожено спитав Піноккіо.

– Понад тисячу кілометрів.

– Тисячу кілометрів? Ох, мій Голубе, якби мені твої крила!

– Якщо хочеш, я віднесу тебе туди.

– Як?

– Верхи на моїй спині. Ти дуже важкий?

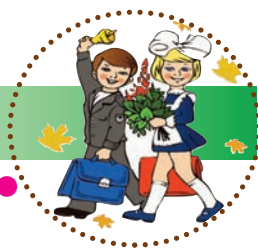
– Важкий? Зовсім ні! Я легенький, як папірчик.

Не довго думаючи, Піноккіо скочив верхи на спину Голуба, як на коня – одна нога туди, друга сюди, – і вигукнув радісно:

– Но, конику, я поспішаю!

Голуб знявся в повітря і за кілька хвилин був уже так високо, що майже торкався хмар. Дерев'яному

(Продовження на 11-ій стор.)

(Продовження із 10 стор.)

хлопчиків дуже закортіло подивитися вниз із такої висоти. Глянув і перелякався, в голові йому запаморочилося, і, щоб не впасти, він міцно-міцно обхопив руками шию свого крилатого коня.

Летіли цілий день. Надвечір Голуб сказав:

– Я дуже хочу пити.

– А я – їсти, – промовив Піноккіо.

– Зупинимося на кілька хвилин у цьому голубнику, а потім полетимо далі, щоб завтра на світанку бути біля моря.

Вони забралися в покинутий голубник, де знайшли тільки мисочку з водою і кошачок з пшоном. Дерев'яний хлопчик змалку терпіти не міг пшона. Він завжди казав, що від пшона його нудить, болить у животі. Та цього вечора він напхався так, що мало не луснув, потім повернувся до Голуба й сказав:

– Ніколи не думав, що пшоно може бути таке смачне.

– От бачиш, мій хлопчику, – відповів Голуб, – що коли справді хочеться їсти, то й пшоно – ласощі. Голодний ніколи не вередує.

Відпочивши трохи, вони знов рушили в дорогу і наступного ранку були на березі моря.

Голуб спустив Піноккіо на землю і, не слухаючи слів подяки, знявся вгору й зник.

На березі було повно людей, які дивилися на море, щось кричали й розмахували руками.

– Що сталося? – спитав Піноккіо у якоїсь бабусі.

– Один бідний батько, загубивши сина, вирушив у маленькому човнику за море шукати його там. А море сьогодні бурхливе, і човник ось-ось потоне.

– Де човник?

– Он там, – бабуся показала рукою на маленький човник, який з такої відстані здавався горіховою шкаралупкою. В ньому сиділа людина – маленька-маленька. Піноккіо, придивившись, пронизливо гукнув:

– Це мій батько! Це мій батько!

Тим часом човник, який бурхливій хвилі кидали вгору-вниз, то з'являвся, то зникав з очей. Піноккіо видерся на високу скелю, гукав звідти свого батька, махав руками, носовою хусточкою і навіть ковпачком.

Схоже було, що Джепетто, хоча й заплив дуже далеко від берега, впізнав хлопчика, бо й собі зняв шапку і помахав нею, ніби вітаючи сина. Він знаками дав зрозуміти, що охоче повернувся б до берега, але море таке бурхливе, що він не має сили скерувати човен до берега.

Зненацька набігла величезна хвиля, і човник зник. Усі чекали, що він ось-ось випливе знов, але його не було.

– Бідолаха! – промовили рибалки, які зібралися

на березі, потім промимрили молитву і почали розходитися.

Раптом почувся розпачливий зойк. Усі озирнулися назад і побачили хлопчика, який кинувся з скелі в море, вигукнувши:

– Я врятую свого татуса!

Піноккіо був дерев'яний, тому не потонув, а поплив як риба. Він то зникав під водою, то знову з'являлася його рука або нога. Течія підхопила його і швидко понесла у відкрите море. Потроху він зовсім зник з очей.

– Бідний хлопчик! – сказали рибалки і з молитвами розійшлися по домівках.

XXIV.

ПІНОККІО ДІСТАЄТЬСЯ ДО ОСТРОВА ПРАЦЬОВИТИХ БДЖІЛ І ЗНОВУ ЗНАХОДИТЬ ТАМ ФЕЮ

Піноккіо, охоплений бажанням будь-що врятувати батька, плив цілу ніч. А яка вона була жажлива! Злива, град, грім і такі блискавки, що ніколи ставало видно як удень.

На світанку дерев'яний хлопчик побачив перед собою довгу смужку землі. Це був острів посеред моря.

Піноккіо напружував усі сили, щоб добитися до берега, та все марно. Хвилі, набігаючи одна за одною, відкидали його від острова, ніби тріску чи папірець. На щастя, накопилася величезна могутня хвиля і викинула дерев'яного хлопчика на прибережний пісок.

Удар був такий сильний, що в Піноккіо затріщали всі ребра й суглоби, але він дуже зрадів і промовив:

– І на цей раз мені пощастило!

Тим часом розвиднілося, встало сонце у всій своїй красі, море зробилося спокійне і гладеньке, як олія.

Дерев'яний хлопчик розстелив свій одяг на сонці, щоб висох, і почав удивлятися в море, чи не побачить човника з людиною. Видивив усі очі, але не побачив нічого, крім неба, моря та одного-двох вітрил, які були так далеко, що здавалися метеликами.

– Аби дізнатися, як називається цей острів! – промовив Піноккіо. – Чи живуть тут порядні люди, що не вішають дітей на деревах? Та кого розпитати про це? Кого, як тут ані душі?!

Думка про те, що він опинився сам-самісінький на цьому безлюдному острові, дуже засмутила Піноккіо. Він мало не розплакався, але раптом побачив недалеко від берега здоровенну рибину,

(Продовження на 12 стор.)

(Продовження із 11 стор.)

яка спокійнісінько пливла собі в своїх справах, вистромивши з води голову.

Не знаючи, на яке ім'я звертатися до рибини, Піноккіо щосили гукнув:

– Гей, синьйоро рибино! Дозвольте вам задати одне запитання.

– Хоч і два, – відповіла рибина. Це був Дельфін, такий ввічливий, якого навряд чи знайдеш у будь-якім морі світу.

– Скажіть мені, будь ласка, чи є на цьому острові села, в яких можна було б попоїсти, не ризикуючи, що тебе самого з'їдять?

– Звичайно, є, – відповів Дельфін. – Та ще й зовсім близько від тебе.

– А як туди пройти?

– Підеш отією стежкою ліворуч, а потім прямо і трапиш куди тобі треба.

– Скажіть мені ще одне: ви плаваєте вдень і вночі по морю. Чи не стрічався вам маленький човник, а в ньому мій тато?

– А хто твій тато?

– Він найкращий батько в світі, так само як я найгірший син, якого тільки можна собі уявити.

– У бурю, що шаленіла вночі, – відповів Дельфін, – човник затонув,

– А мій тато?

– Його проковтнула жадлива Акула, яка вже кілька днів хазяйнує в наших водах і сіє довкола смерть і пустку.

– А велика ця Акула? – спитав Піноккіо, затрусившись від страху.

– Чи велика, питаєш? – вигукнув Дельфін. – Аби ти мав уявлення, яка вона, скажу, що вона більша, ніж п'ятиповерховий будинок, а паща в неї така широка й глибока, що туди легко сховається поїзд з паровозом.

– Ненько моя рідна! – перелякався дерев'яний хлопчик. Він швиденько одягся і знову звернувся до Дельфіна: – До побачення, синьйоро рибино. Пробачте, що потурбував вас. Щиро дякую вам за ласку.

З цими словами Піноккіо майже бігцем подався стежкою. Щоразу, почувши найменший шум, він з острахом оглядався назад, думаючи, що то за ним женеться жадлива Акула завбільшки з п'ятиповерховий будинок із поїздом у пащі.

За півгодини він дістався до маленького села, що називалося село Працьовитих Бджіл. На вулицях було повно людей, які поспішали в своїх справах. Усі працювали, в усіх була якась робота. Навіть із свічкою в ясний день тут не знайшов би нероби чи волоцюги.

– Ясно, – одразу промовив ледачий Піноккіо. – Це село не для мене. Я не народився для праці.

Тим часом його почав мучити голод, бо за цілу добу він нічого не з'їв, навіть жменьки пшона.

Що робити?

Було два способи вгамувати голод: попроситися на роботу або виканючити в когось якийсь сольдо чи шматочок хліба.

Просити милостиню він соромився, бо пам'ятав, як казав батько, що жебрати можуть лише старці й каліки, тобто справді, нещасні на цьому світі люди, які заслуговують співчуття і підтримки, всі, ті, хто через хворобу або через старість не можуть заробити собі на хліб власними руками. Усі інші мусять працювати. А хто не хоче працювати і голодує, тим гірше для нього.

Аж ось на вулиці з'явився засапаний, спітний чоловік, він ледве тягнув два візки з вугіллям.

Піноккіо, побачивши по обличчю, що то ніби добра людина, підійшов і, опустивши від сорому очі, тихенько промовив:

– Пожертуйте, будь ласка, один сольдо, бо я вмираю з голоду.

– Я дам тобі не один, а чотири сольдо, – відповів вугляр. – Допоможи-но лише мені дотягти додому оці два візки з вугіллям.

– Ви мене дивуєте, – нахабно відповів дерев'яний прохач, – Майте на увазі: я ще ніколи не був ослом. Я ще зроду не тягав візків!

– Тим краще для тебе, – відповів вугляр. – Тоді, хлопче, якщо ти справді помираєш з голоду, з'їж два добрячих шматки власної пихи, та гляди, щоб тобі живіт не заболів.

Трохи згодом на вулиці з'явився муляр, який ніс на плечі кошик з вапном.

– Пожертуйте, добрий чоловіче, один сольдо бідному хлопчикові, що позіхає від голоду.

– Залюбки. Ходімо зі мною носити вапно, – відповів муляр, – і я дам тобі не один, а п'ять сольдо.

– Але ж вапно важке, – заперечив Піноккіо, – а я не люблю перевтомлюватися.

– Якщо ти боїшся перевтомлюватися, мій сину, то позіхай собі далі на здоров'я.

За півгодини пройшло чоловік двадцять: у всіх Піноккіо просив милостиню, але всі відповідали:

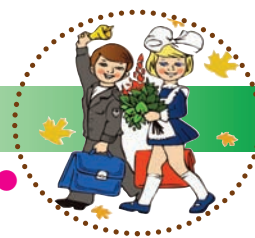
– Як тобі не соромно! Замість байдкувати на вулиці, пошукав би собі краще роботи і навчився б заробляти на хліб.

Та ось з'явилася гарна жінка, яка несла два глеки з водою.

– Дозвольте, тітонько, напиться з вашого глека? – попросив Піноккіо, який уже знемагав від спраги.

– Пий, будь ласка, мій хлопчику, – сказала жінка, поставивши глеки на землю. Піноккіо насмоктався води, як губка, і тихенько промурмотів, витираючи рота:

(Продовження на 13 стор.)

(Продовження із 12 стор.)

– Спрагу я вгамував. А як же мені вгамувати голод? – Гарна жінка, почувши ці слова, зразу ж сказала:

– Як допоможеш мені донести додому оці глеки, я дам тобі добрячу скибку хліба.

Піноккіо зиркнув на глеки і не відповів нічого.

– А до хліба я дам тобі повну миску цвітної капусти і поллю її олією з оцтом, – додала гарна жінка.

Піноккіо ще раз зиркнув на глеки і знову нічого не сказав.

– А після капусти я дам тобі гарну цукерку з лікером. – Перед такою спокуюсою Піноккіо вже не міг встояти і, нарешті зважившись, рішуче сказав:

– Добре! Я донесу вам глек додому.

Глек був дуже важкий, і Піноккіо, не маючи сили вдержати посудину в руках, поставив її собі на голову й так і поніс.

Коли вони прийшли додому, добра жінка посадила хлопчика за маленький чистий столик і поставила перед ним хліб, цвітну капусту з приправою та цукерки.

Піноккіо не їв, а глитав. Його шлунок був, як кімната, де ніхто не мешкав уже п'ять місяців.

Вгамувавши трохи свій лютий голод, він підвів голову, щоб подякувати своїй благодійниці. Та ледь глянув на добру жінку, як протяжно зойкнув і застиг від подиву, витріщивши очі й роззявивши рота, напханого хлібом і капустою:

– Що тебе так здивувало? – спитала усміхаючись добра жінка.

– Ви, – пролепетав Піноккіо, – ви... ви... ви... схожі... ви скидаєтеся... так, так, так, той самий голос... такі самі очі, таке саме волосся, так, так, у вас теж блакитне волосся... як і в неї! Ох, моя маленька Феє, ох, моя маленька Феє! Скажіть мені, що це ви, саме ви! Не примушуйте мене знову плакати! Якби ви знали! Я так плакав! Я так мучився!

Піноккіо нестримно розплакався, впав навколішки й обійняв ноги таємничої жінки.

XXV.

ПІНОККІО ДАЄ ФЕЇ ОБІЦЯНКУ БУТИ ХОРОШИМ І ВЧИТИСЯ: ЙОМУ, МОВЛЯВ, НАБРИДЛО БУТИ ДЕРЕВ'ЯНИМ ЧОЛОВІЧКОМ, І ВІН ХОЧЕ СТАТИ СПРАВЖНІМ ХЛОПЧИКОМ

Добра жінка спершу заперечувала, що вона маленька Фея з блакитним волоссям, та, побачивши, що її таємницю розкрито, кинула прикидатися, призналася й спитала в Піноккіо:

– Скажи мені, дерев'яний капоснику, як ти здогадався, що це я?

– Мені допомогла велика любов до вас.

– Що ж ти пам'ятаєш? Кидав мене дівчинкою, а тепер бачиш дорослу тітку, яка годиться тобі в матері.

– Тим краще. Тепер я називатиму вас не сестричкою, а мамою. Я вже давно мрію мати, як усі діти, маму. Тільки, як ви змогли так швидко вирости?

– Це моя таємниця.

– Навчіть мене. Я теж хотів би трохи підрости. Який я малий: не більший від головки сиру!

– Але ж ти не можеш рости, – заперечила Фея.

– Чому?

– Тому що дерев'яні чоловічки не ростуть. Вони з'являються на світ ляльками, живуть, як ляльки, і ляльками вмирають.

– Ох, як мені надокучило бути лялькою! – вигукнув Піноккіо, стукнувши себе по голові. – Пора вже й мені стати людиною.

– Станеш, як заслужиш.

– Справді? А як заслужити?

– Дуже просто. Ти повинен звикнути бути хорощим хлопчиком.

– А хіба я не хорощий?

– Де там! Хорощі діти слухняні, а ти...

– А я неслухняний...

– Хорощі діти охоче вчать і працюють, а ти...

– А я, навпаки, байдикую і живу волоцюгою весь рік.

– Хорощі діти завжди кажуть правду...

– А я завжди брешу.

– Хорощі діти охоче ходять до школи...

– А мені про школу навіть думати гидко. Але відсьогодні я житиму зовсім по-іншому.

– Ти мені обіцяєш?

– Обіцяю. Я хочу стати хорощим хлопчиком і втіхою для свого батька... Де тепер мій бідний тато?

– Не знаю.

– Чи пощастить мені коли-небудь побачити і обійняти його?

– Сподіваюся, що так. Навіть певна.

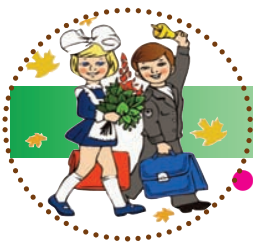
Почувши це, Піноккіо незмірно зрадів, схопив руки Феї і почав гаряче їх цілувати. Потім підвів голову і, з любов'ю дивлячись їй в очі, спитав:

– Скажіть мені, мамусю: значить, це неправда, що ви вмерли?

– Мабуть, неправда, – відповіла усміхаючись Фея.

– Аби ви знали, як мені було боляче, як у мене стислося горло, коли я прочитав: «Тут поховано...»

– Знаю, знаю. Тому я тебе й простила. Твій щирий біль показав мені, що в тебе добре серце. А діти з добрим серцем, хоча іноді й роблять капості і не слухаються старших, можуть стати хорощими. Завжди є надія, що вони стануть на добрий шлях. Тому я й прийшла сюди по тебе. Я буду твоєю мамою...

ІГРИ

Рухливі літні ігри для дітей у дворі

«Кіс-брись-мяу». Вибирається по черзі, з усіх гравців, ведучий, який стоїть спиною до інших. Ведучий, показуючи рукою на

будь-якого гравця, каже: «Кіс», як би задаючи питання. Якщо ведучий у цей час відповідає: «тпрусь» – гра продовжується, якщо «мяу» – гра зупиняється. Потім ведучий запитує у ще незрячу ведучого, що він буде робити в парі з обраним людиною. Тільки після цього ведучий повертається обличчям, бачить, кого він вибрав собі в пару і робить те, що сказав. Можна заздалегідь підготувати якісь цікаві завдання і потім їх по парах і виконувати.

«Перехресний вогонь»

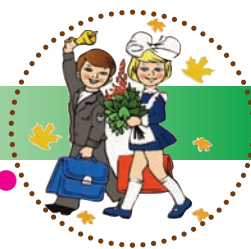
Діти діляться на команди – 3 штуки. На середині ігрового поля потрібно намалювати смугу, куди постає одна команда. 2 інші при цьому стають на протилежних сторонах риси. Кожній з цих двох команд необхідно 3 м'ячі. М'ячами діти влаштовують перехресне стрілянину з тим, хто стоїть у центрі. Після останнього вибитого гравця, команди поміняються місцями, причому на лінію виходить та, яка вибила останнього гравця.

«Страусине яйце»

Кожен гравець ступень, рукою або коліном набиває м'яч таку кількість разів, яка може по максимуму. Потім результати фіксуються, а далі від більшого числа відніма-

ється менша. Різниця цих чисел – очок дорівнює тій кількості кроків, який повинен пройти програвав (тобто який вибив менше всіх) з м'ячем, затиснутим між колінами. В цей час всі інші гравці повинні смішити цього незграбного страуса, щоб він розсміявся і упустив м'яч.

Не встиг

* * *

Малий Ігорчик приходить додому весь у грязюці. Мати сердито запитує:

- Який у тебе вигляд?! Що ти робив?
- Впав у болото.
- У нових штанях?!
- Я не встиг їх зняти!

* * *

- Марку, кого ти більше любиш – сестричку чи братика?
- Сестричку.
- Чому? Вона ж, дурненька, усі твої книжки порвала!!!

– От і добре. Я їй двічі свого щоденника підсував – так і шматочків не лишалось!

- Ти знаєш, чого бабуся старенька?
- Чого?
- Бо вона війну бачила.

Слухняний

- Що з тобою, хлопче, чому плачеш?
- Мати наказала, щоб я не переходив вулицю, доки не проїде трамвай, а на цій вулиці нема трамваю...

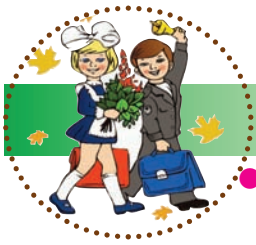
* * *

- Олесю, що вам давали на обід у дитсадку?

- Рибу.
- З чим?
- З кістками.

* * *

- Данилку, ти в який клас ходиш?
- У третій «А».
- Що, другий рік?
- Ні, минулого року я був у третьому «Б».

МОЛИТВА

Слова Олександра КОНИСЬКОГО

Музика Миколи ЛИСЕНКА

Урочисто

Бо-же ве - ли - кий, є - ди - ний, Нам У-кра - ї ну хра - ни,

Во - лі і сві - тла про - мі ням Ти ї - ї о - сі - ни.

*Богже великий, єдиний,
Нам Україну храни,
Всі і світла промінням
Ти ї осіни.
Світлом науки і знання
Нас, дітей, просвіти,
В чистій любові до краю,
Ти нас, Богже, зрости.
Молимося, Богже єдиний,
Нам Україну храни,
Всі свої ласки й щедроти
Ти на люд наш зверни.
Дай йому волю, дай йому долю,
Дай доброго світу, щастя,
Дай, Богже, народу
І многая, многая літа.*

Ледача подушка

Через що мала Яринка
Встати вранці не могла?
І кого вона провчила,
Щоб ледача не була?
Що кладемо ми під вушка?
Ну, звичайно, це ...

(Подушка)

Гладить все, чого торкається, а торкнеш – кусається.

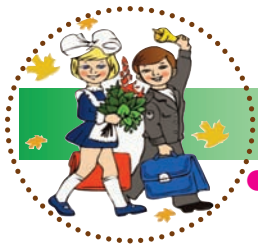
(Праска)

Зайчик і горобина

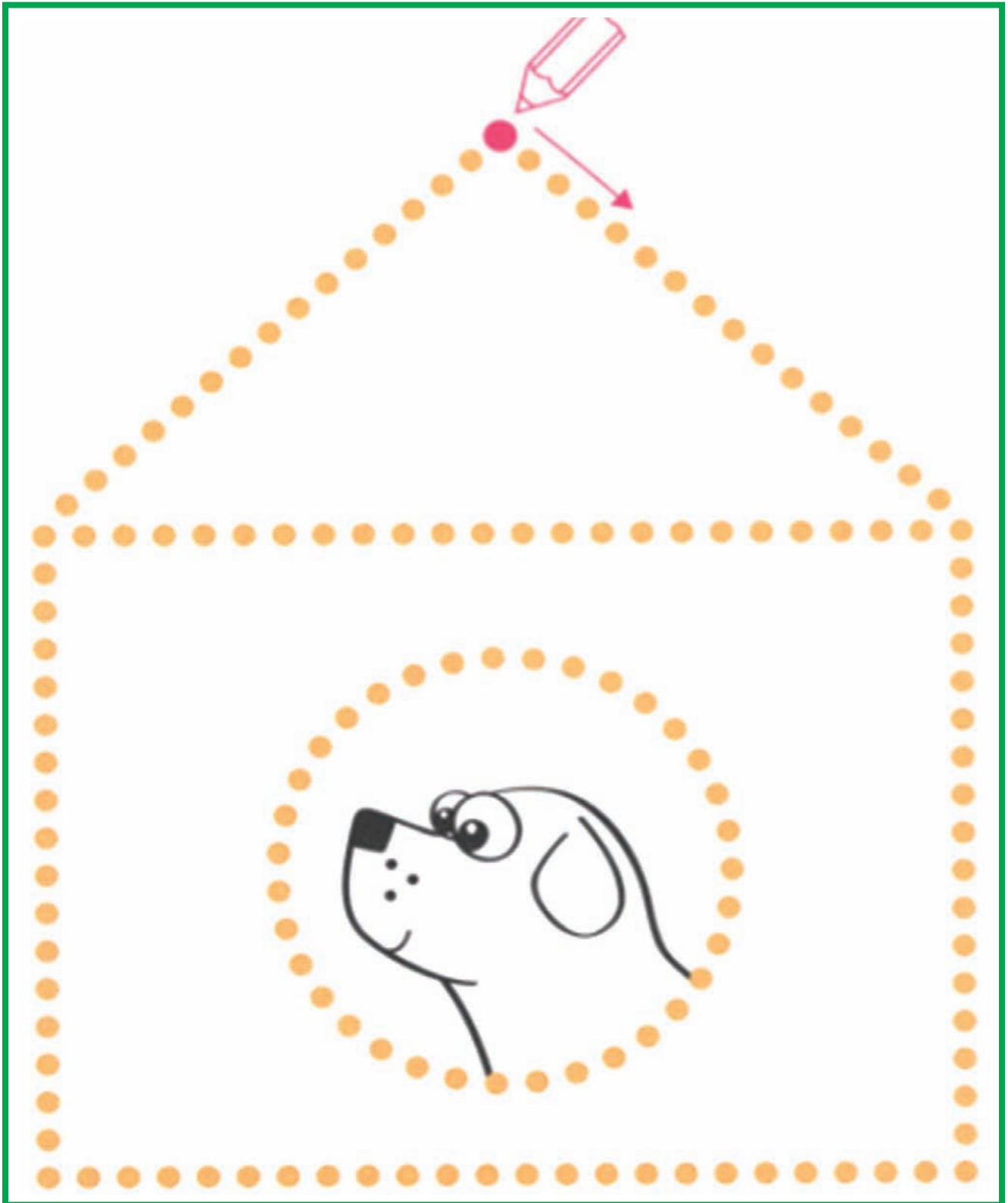
Холодно зимою зайцю,
Нема їжі, все в сніжку.
Яке ж дерево побачив
З ягідками він в ліску?
Кого зайчик став просити.
Щоб дерево потрусити,
І кому це за обід
Він подякував як слід?

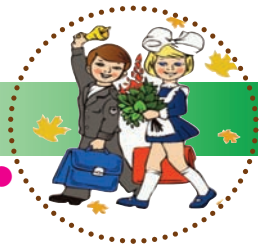
(Горобина)

Розмалюй сторінку

Зроби власними руками

СОЛОМОПЛЕТІННЯ

Соломоплетіння – одне із найдавніших народних ремесел. Людина здавна навчилася використовувати соломку злаків. Соломоплетіння характерне для всіх слов'янських та землеробських народів.

З соломи виготовлялися бочки для зерна, килимки для господарських потреб, головні убори.

Соломою покривали дахи будівель, годували худобу і підстеляли нею у хлівах. Солома «взувала й одягала» селян, утеплювала їхнє житло і служила їм постіллю. З неї люди навчилися виготовляти брилі, кошики, килимки, мати для утеплення дверей у хлівах.

Соломоплетіння було відоме всім хліборобським народам задовго до появи ткацького й гончарного ремесла. Селяни вірили, що в соломі є сила родючості, благотворна здатність впливати на хід селянського життя. Тому соломі належала важлива роль у хліборобській обрядовості. Солома завжди була пластичним матеріалом для створення різних обрядових атрибутів і прикрас, у

яких яскраво й образно виявились фантазія і майстерність селян.

Для плетіння художніх виробів найбільш придатна житня соломка. У неї рівне стебло, яке відзначається міцністю і пластичністю.

Цікавим, але і доволі непростим є процес збирання соломи для подальшої її обробки.

Заготовку соломки (вручну серпом) проводять перед масовою косовицею хліба в липні-серпні. Скошений хліб зв'язують в снопи. Після 1-3-денного просушування снопи акуратно оббиваються для відділення зерна. Зберігати зв'язану соломку треба в затіненому, неопалюваному приміщенні. Соломку, зібрану після обмолоту зерна, застосовують рідко тому, що вона мнеться і після обробки стає ламкою і крихкою. Хоча вона має по-своєму гарний, неповторно-золотистий колір, який дає додаткові можливості для її застосування у виготовленні невеличких прикрас.

Мистецтво соломоплетіння має слов'янське коріння, але з певних причин більше поціновується на американському континенті. Для прикладу, у Каліфорнії щорічно проходить міжнародний фестиваль солом'яних масок на тему «Міфи і легенди».

Сьогодні вироби із соломи використовуються лише як подарункова атрибутика. В якості сувенірної продукції користується попитом особливий вид соломоплетіння – соломопластика: анімалістичні скульптури, ляльки, тарелі, корзинки.

Пішаємося нашими дітьми!

Ана та Еліза Глеби, м. Тімішоара

Жосефіна Бока, с. Калинешти Енаке

Габрієл та Марія Ріцуки, с. Негостина

Сара Роміна Лева, с. Вишня Рівна